

framtid
Fristad

FÖR FRISTADBYGDENS BÄSTA

www.framtidfristad.se

2007-2023

Från Stationsscen till Aktivitetspark
och lite till.....
En resumé av Annika Lilja

Konsten

Centrumgruppen

FRAMTID FRISTAD FOKUSOMRÅDEN 2007-2023

Föreningen tar form

Stationsscenen

PR-gruppen

Medlems- och Företagsnätverk

Frukost- lunchföreläsningar

Stormöten

Valdebatter

Samrådsarenor

Skola Ungdom

Inspirationsföreläsningar

Fristadmässan

Friparken

Livsmiljö

Trähusen på Åsboplan, ICA City, Åsbohöjd, Fristad Parkstad

Kultur & Fritid Turistbroschyr

Trafiken Cykelgrupperna

Konsten

KNOT Skulptur på torget i Fristad av Eva Hild

Konst i Fristad, konstvandringen i mobilappen

Centrumgruppen

Centrum & Fristads köpmän

Trädet

Handeln i Fristad

SAMSAM Forskningsstudie med utvecklingspotential

Friluftsliv

Munkåns dalgång

Invasiva arter

Strandpromenaden

Vassröjningen

Stora event

Järnvägen 150 år

Fristad-dagarna

400-årsjubileet

Ortsråd

Lokala utvecklingsplaner

Ortsrådsmiljön

Slutord

framtid
Fristad

FÖR FRISTADBYGDENS BÄSTA

www.framtidfristad.se

Föreningen Framtid Fristad. Resumé 2007 – 2023

Fristads kommundelskontor flyttades in till stan i och med Borås stads nya stadsdelsindelning i 4 stadsdelar. Kontorslokalerna i Fristadshuset tömdes. Företag och föreningar i Fristadbygden uppmuntrades att göra något tillsammans.

”I Fristadbygden talar vi med stolthet om vår livskvalitet och vår drivkraft för att skapa en trygg och utvecklande miljö för alla.”

Starten blev en företagsmessa i de tomma lokalerna och tillsammans bildades Framtid Fristad ekonomiska förening. En samhällsförening med helhetssyn. Året var 2007. Vi ville skapa ”en mötesplats/plattform för att bidra till samverkan och utveckling av bygden i alla dess delar”. Vårt geografiska verksamhetsområde var i princip Fristads gamla kommundel, stadsdel Norr. Medlemmar är företag, föreningar, kyrkor, trossamfund och vuxenbildning.

Stationsscenen

Första projektet som drog igång redan 2008 var ett gammalt önskemål. Musikens Hus med vår anrika och livaktiga musikskola önskade en egen ”hemma-scen” mitt i byn! Framtid Fristad såg en tydligt markerad samlingspunkt för arrangemang som valborgsfirande, vårmarknad, trädändning, julmarknad m.m. Fristads kommundel gav ett ekonomiskt bidrag, Torsten Hild designade och Fristad Bygg konstruerade den lilla asken i Stationsparken med veckat tak och utfällbart scengolv, smart och avancerat! För resten av arbetet stod lokala hantverkare och leverantörer. Skolelever målade. Fristad kan!

Scenen har senare kompletterats med modern LED-belysning.

PR-gruppen

Hur blir Framtid Fristad tydligt och hur blir budskapet samstämmigt med vår vision för Fristadbygden? Föreningen Framtid Fristad behövde verktyg.

Den nya arbetsgruppen, PR-gruppen, fick en flygande start våren 2010. Fristad skulle sättas på kartan. En ny grafisk profil, med slogan ”för allas bästa” såg dagens ljus. Snart följde en egen hemsida (www.framtidfristad.se) och nya infartskyltar i Fristad. Marknadsföringen var igång. 2012 kom en ny turistbroschyr över Fristadbygden och en egen föreningsfolder varav den sistnämnda delades ut till alla hushåll i Fristadbygden (då 3500 st).

Medlems- och Företagsnätverk

Målsättningen var redan från början att skapa olika plattformar för samarbete lokalt.

Verktyg:

Frukost- eller lunchföreläsningar

Nätverksträffarna med mingel, aktuella föreläsare och studiebesök hos våra medlemmar en gång i månaden är en av Framtid Fristads viktigaste tillställningar.

Stormöten

2012 Med anledning av ny organisation i Borås stad var Borås stads stadsdelsnämnder inbjudna till frågestund om Fristadbygden. Ca 250 personer samlades. 2 nya arbetsgrupper initierades:

Cykelvägar i Fristadbygden och Munkådalens upprustning.

2013 riktade sig till politiker och tjänstemän i Borås stad. Ca 180 personer kom för att lyssna och dela åsikter.

Valdebatter

2014 , 2018 och 2022

Vad vill de olika partierna göra för oss i Fristadbygden?

Fristadfrågorna i fokus – stort intresse!

Samrådsarenor Norr:

30 sept 2019 . Bergtäkt i Gingri? Skara stift ämnade upplåta sin mark för en bergtäkt.

Framtid Fristad samlade berörda parter, grannar/markägare, föreningar, oroliga fristadbör, politiker.

120 personer kom på mötet i högtidssalen på folkhögskolan för att få svar på sina frågor och protestera mot planerna. Projektgruppen som verkar mot den planerade bergtäkten informerar på www.framtidfristad.se. Här finns aktuell information, film, yttranden m.m.

Januari 2020 . Fristads Folkhögskola hotas av flytt. Framtid Fristad bjöd in alla berörda landstingspolitiker, oroliga lärare och kursdeltagare , rektor, folkhögskoleförvaltning och folkhögskolenämnden fyllde högtidssalen. Efter det man fick se och höra var det solklart. Folkhögskolan med snart 100 år i Fristad är idag viktigare än någonsin. Den ska istället satsas på. I Fristad. Och det långsiktigt! Stort tack för väl genomfört informationsmöte. Mötet spelades in och kan ses på www.framtidfristad.se.

Maj 2021. Fokus på äldreboendet i Fristadbygden. Framtid Fristad inbjöd ansvariga, från kommundirektör, politiker och förvaltningspersonal till bostadsbolag och fastighetsutveckling och intresserad allmänhet. Befintliga äldreboenden och nya byggprojekt med snar byggstart redovisades. Över 50 personer deltog på länk (pandemi).

Samrådsarenor har fungerat bra när Framtid Fristad önskar belysa frågor som engagerar många aktörer i vårt samhälle. Alla samrådsarenor kunde spelas in och länkas till hemsidan www.framtidfristad.se .

Skola/Ungdom

Målsättning att ge våra ungdomar en bra värdegrund och lust till utbildning.

Våra barn och ungdomar är det viktigaste vi har när vi talar om framtid och utveckling.

Vi ska stötta skolor och föräldraföreningar så vi säkerställer en hög utbildningskvalitet och bra trivsel på våra skolor. Vi tänker också påverka våra politiker och beslutsfattare i utbildningsfrågor.

Årliga inspirationsföreläsningar har anordnats tillsammans med Fristads Folkhögskola. Kända personer som Martin Lidberg, Tina Thörner, Ola Skinnarmo, Annika Östberg och Anna-Lena Brundin har gästföreläst för eleverna i åk 7-9 på Fristadskolan, Framtid Fristads medlemmar och en bred allmänhet.

Fristadmässan 2015.

Ungdomar fick möta representanter för företagen i fristadbygden, med fokus på framtida utbildning och jobb. Vilken kompetens/utbildning efterfrågas från företag, kommun, hälsa och omsorg i Fristadbygden?

Utmaningar och möjligheter! Många spännande yrken presenterades och inspirerade till framtida yrkesval. 32 utställare i Folkhögskolans gymnastiksal och 600 besökare från skola och allmänhet gav

mervärden för alla parter!

2016 sponsrades avgångsklasserna på Fristadskolan av Framtid Fristad med en studieresa till ”Euroskills” i Göteborg, en yrkesmessa för våra ungdomar inför gymnasievalet.

Friparken

2016 gjorde Framtid Fristad studiebesök på aktivitetsparker i Limmared och Ulricehamn och gjorde därefter en förstudie på hur en aktivitetspark i Fristad kunde ta sig ut. Ett stort antal ungdomar intervjuades – Hur ville Fristadbygdens unga ha sin framtida mötesplats här i Fristad?

Förstudien illustrerades på hemsidan. Området mellan Vängavägen, Fristads Folkhögskola och Sveba-Dahlén, med järnvägen som gräns åt öster, var ett centralt kommunägt skogsområde, lagom stort. Förstudien presenterades för kommunalpolitiker och tjänstemän. En prislapp sattes i budget.

Frågan var nu: Hur kan vi få en säker gång- och cykelväg från centrum till den nya parken?

En järnvägsövergång eller tunnel? Bilvägen från rondellen under järnvägen var hårt trafikerad och otrygg varför de mindre barnen sedan länge fick bussas till skolan.

Åren går men Framtid Fristad ger inte upp, men kan inte göra annat än att följa alla turer i ärendet.

Kommunen var tydliga: Först tunnel – sedan aktivitetspark! Spårömläggningen av järnvägen Borås Herrljunga försinkar planerna ytterligare. Tillsammans med Borås stad bearbetas Trafikverket regelbundet. Och till slut fattas beslutet att bredda befintlig undergång och samtidigt ge plats för en planskild gång- och cykelbana. Hösten 2023 byggs både den och en trappa upp till parkområdet, som öppnats upp och röjts något år dessförinnan.

Framtid Fristad träffar också Borås stad Park och skogsavdelningen för gemensam planering av parken. Förvaltningen visade preliminära ritningar på tänkta aktiviteter. Byggstart 2024!

Livsmiljö

Vision: näringslivet blomstrar, väl anpassade kommunikationer och väl utbyggd samhällsservice såsom handel, bank, post, vård, föreningsliv, attraktiva och olika boendeanternativ. Försörjning och rekreation. Det ska kännas tryggt att bo och leva i Fristadbygden.

2015 stod Fristads nya landmärken – de två höga, speciella trähusen på Åsboplan klara – ett lyckat samarbete mellan Fristadbostäder och Fristad Bygg .

2015 var också ICA City butiken ombyggd och Fristads nya torgyta väntade på utsmyckning!

2023 var det inflyttningsklart på Åsbohöjd. Trygghetsbostäder och ett efterlängtat tillskott på hyreslägenheter centralt i Fristad. Även Fristad Parkstad vid Asklandaskolan ger ett välbehövligt tillskott av såväl radhus som villor.

Kultur och fritid

Först ut kom en cykel & vandringsled mellan Fristad och Borgstena med kulturhistorisk information och vägvisare längs vägen.

Flera arrangemang på Stationsscenen varje år.

Arbetsgruppen samordnar bygdens turism. Besöksmål, erbjudanden, mat och boende inventeras och i samarbete med PR-gruppen resulterar detta i en turistbroschyr 2012. Både i tryckt och digital form. Kulturkvällarna tillsammans med Fristads Folkhögskola fortsätter. Allt för att sätta Fristadbygden på kartan.

Cykelgrupperna, 4 olika

85% av alla frågor som kom till Framtid Fristad på stormötet 2012 var relaterade till trafiken på våra vägar. Smala vägrenar och tung trafik i kombination med oskyddade gångtrafikanter, cyklister, barn på väg till skola och fritidsaktiviteter. Olyckstillbud...

4 cykelgrupper inventerade det skriande behovet av säkra gång- och cykelvägar i Fristad Centrum, R42 Fristad-Vänga, Fristad-Borgstena och Fristad-Gingri, Cykelgruppen överlämnade en väl genomarbetad åtgärdsplan med prioriteringar till Borås stad våren 2013. Även skrivelser till och träffar med Trafikverket genomfördes.

2021 verkställer Trafikverket en ny spårömläggning av järnvägen Borås Herrljunga och i samband med den genomförs äntligen trafikömläggningen kring Gula skolan i Fristad och vi får en säker övergång (bommar, ljud och ljus) mellan skolan och Asklandaområdet.

Konsten

KNOT – Skulpturen på torget av Eva Hild

ICA butiken byggdes till och Fristads nyprojekterade torg fick en mötesplats med konstnärlig utsmyckning (se fristadbornas visioner under "Handeln i Fristad") och en alldeles egen identitet den 29 april 2016. Då invigdes Eva Hilds skulptur KNOT som sedan dess knyter ihop Fristad med Skulpturstaden Borås.

Skulpturen symboliserar pågående utveckling och förändring och en framtidstro. Precis vad Fristad står för.

Framtid Fristad gjorde det ekonomiskt möjligt tillsammans med privatpersoner, företag, fastighetsägare, Svenska kyrkan i Fristad samt Tore G Wärenstams fond.

Skulpturen donerades till Borås stad i januari 2016 med förbehåll att den inte flyttas eller lånas ut utan stannar i Fristad.

Konst i Fristad

Tre år efter invigningen av KNOT var det dags att sätta fokus på resten av Fristads konstnärliga utsmyckning. Konstverk runt omkring oss som vi egentligen inte visste något om. Framtid Fristad gjorde ett urval och samlade intressanta berättelser på en app till mobilen. Vandrigen kallas KONST I FRISTAD.

Efter att ha laddat ner gratisappen (numera heter den Shuttle och finns där man laddar ner appar) kan man följa med på en rundvandring och bli konstvetare på hemmaplan! Vandrigen börjar vid scenen i Stationsparken, (skylt på väggen) sneddar över parken förbi Knallestenen till torget och Knot, därefter förbi "dansande flicka" utanför biblioteket och vidare inne och ute. En berättarröst, karta och kompass leder dig runt. Du väljer själv längd, tempo och tid på dygnet.

En uppdaterad version av denna konstvandring presenterades våren 2023. Bildupphovsrätten och licensen för appen Shuttle gäller t.o.m 2025. Så passa på!

Mer info finns på hemsidan där man också kan skriva ut broschyr med karta.

Centrumgruppen

Centrum & Fristads Köpmän

Traditionsenligt har Musik i Fristad bjudit på musikunderhållning från scenen i Stationsparken under årens lopp.

Våryran 2010 blev Musikens dag 2012 och så småningom i samarrangemang med vårmarknaden på torget kom Fristaddagarna till.

Lagom till julhandeln, i slutet av november, tänds belysningen i trädet. En stålig gran på torget hör också till. Gärna en närodlad!

En julmarknad på torget, med besök av lucia med tärnor, hör också till traditionerna.

Trädet

Gamla uttjänta ljusslingor hotade vårt vackra vårdträd vid rondellen i Fristad. Framtid Fristad sökte bidrag för att avlägsna de gamla (dyra i drift) slingorna till modern skräddarsydd LED belysning.

Fristadföretag hade tekniken och produkterna och lagom till nyår inför jubileumsåret då Borås fyllde 400 år (2021), kunde ett vackert ljusspel tändas för första gången. ICA City sponsrar med elen. Fristad kan! Välkommen till Fristad centrum!

Handeln i Fristad.

Internethandeln i samhället i stort ökar. Detaljhandeln minskar. Handlare, fastighetsägare och Framtid Fristad frågar: Hur vänder man den nedåtgående spiralen? Vad vill Fristadbygden ha för handel och service i Fristads tätort?

Ett digitalt frågeformulär på Framtid Fristads hemsida gav flera svar till handlare och fastighetsägare. Denna omfattande utredning, kallad ”Handeln i Fristad”, resulterade också i en visionsbroschyr som distribuerades till alla hushåll i Fristadbygden.

Torget-mötesplatsen, parken med aktiviteter, tunnel under järnvägen... Broschyren illustrerar flera positiva ideer för framtida arbetsgrupper. Konstnärlig utsmyckning KNOT, Friparken och en efterlängtd säker förbindelse (tunnel?) mellan östra och västra Fristad.

Hur utvecklas ett stationssamhälle som Fristad?

Styrelsen i Framtid Fristad inbjöds också att delta i en forskningsstudie som kort och gott döptes till SAMSAM. Den avslutades med ett gediget frågeformulär som marknadsfördes på hemsidan. 450 personer i Fristad svarade digitalt! Hur förflyttar man sig och vilken väg tar man från bostaden till skola/arbete, till centrum eller till fritidsaktiviteter? Finns det otrygga områden? Kommunikationer, bostadsområden, grönområden kartlades. Hur ville Fristadborna ha det i framtiden? Långt fram i tiden...

Forskningsstudien gav en överblick över åt vilket håll och hur ett litet stationssamhälle kan växa fram, mycket användbar för framtida samhällsplanering.

Metoden kopierades sedan av Borås stad på de övriga 3 serviceorterna.

Friluftsliv

Munkåns dalgång

På initiativ av Framtid Fristad i samarbete med Borås stad inventerades området runt Munkån mellan Vängavägen vid Folkhögskolan, förbi Asklandavägen och Munkågården ner till åns mynning i Öresjö. En sträcka på ca 2,2 km, lätt att nå från alla håll i centrala Fristad. Broar och spångar byggdes och invigning hölls våren 2014. 200 personer kom i strålande sol, för att vara med om den högtidliga invigningen och vandra i den idylliska dalgången, som nu blivit tillgänglig för alla. De stora informationstavlorna berättar allt från den spännande historien och geologin till det rika växt och djurlivet. Senare har leden förlängts till Fågeltornet.

Invasiva arter

Framtid Fristad har lobbat intensivt för att sätta stopp för fortsatt tippning av trädgårdsavfall i den känsliga Munkåns dalgång. Det finns stor risk för att invasiva arter (som finns i Fristad) sprids och får förödande konsekvenser i den artrika dalgången.

En informationsbroschyr har distribuerats i brevlådorna till berörda fastighetsägare. Politiker och tjänstemän från Borås stad har gått ”guidade turer”. Tidningar och TV har beskrivit situationen. Samtidigt inventerade miljöförvaltningen en stor mängd otillåtna vattenuttag i Munkån. Dessa används till trädgårdsbevattning, framför allt i torrperioder. Det finns ett unikt bestånd av örting i Munkån. Lågt vattenstånd äventyrar beståndet. Framtid Fristad tog fram en informationskärm (roll-up) ”Var rädd om Munkåns dalgång och Öresjö” till Dagvattnets dag. Den har därefter visats i entrén på ICA.

Strandpromenaden

Framtid Fristad har tillsammans med Borås stad arbetat mycket med strandremsan från Piren till Skalle och att få till en passage vid fastigheten vid Asklandastranden. Arbetet utfördes våren 2017. En rejäl förstärkning med stenblock/sten och ovanpå det ett gediget trädäck enligt den standard man har på olika vandringsleder. Den högtidliga invigningen kunde ske i slutet av augusti samma år och trots stormen som blåste hårt från Öresjö, kunde alla deltagare äntligen gå torrskodda utefter hela norra stranden av Öresjö från Buxbomen till Fågeltornet.

Vassröjningen

Hela norra stranden, från Skalle till Buxbomen, håller på att växa igen. Räddningsbojarna stod i djup grönska. Framtid Fristad bjuder in berörda föreningar, politiker och tjänstemän från Borås stad, till studiebesök för att alla skulle få se hur sly och vass tagit över de tidigare så populära badstränderna. Kommunen beslutade att inleda erforderlig vassröjning en gång om året med början sensommaren 2019.

Stora event Samverkan

Järnvägen 150 år 2013

Tillsammans med ett 25-tal olika föreningar skapades en jubileumsdag med många positiva minnen. Ca 5000 besökare! ”Så många har aldrig tidigare besökt Fristad under en dag” bjöds på marknadsstånd, musik och uppträdanden, ånglok mellan Borås och Herrljunga, minnesplakett på Stationshuset avtäcktes och tal hölls.

Fristad-dagarna

Att samverka och försöka samordna olika föreningsaktiviteter till några gemensamma festliga dagar i maj har varit återkommande sedan 2018. Bred marknadsföring i såväl programblad ut till 4000 brevlådor i Fristadbygden till en helsida i tidningen Fristad Runt. Sociala medier, affischer och banderoller på infartskyltarna.

400-årsjubileet 2021

Borås stad planerar 400 årsfirande och Framtid Fristad ombads samordna firandet i Fristadbygden. Många föreningar deltog, Fristad dekorerades med vimplar, flaggor och affischer. Det blev ett fullspäckat program med såväl artister som aktiviteter 20-22 augusti. Framtid Fristad spelar in en reklamfilm ”Fristadbygden – Vår plats på jorden”. Ytterligare en film om Fristad, en helsida i Borås Tidning och en ny muralmålning var födelsedagspresenter till serviceorten från Borås stad. Filmerna ligger på hemsidan. Fria att dela med vänner och bekanta!

Ortsråd

Lokala utvecklingsplaner

Framtid Fristad arbetade fram lokala utvecklingsplaner för Fristad centrum och alla de 9 övriga orterna i Fristadbygden. 2019 lämnades hela arbetet över till Borås stad. Planerna stadfästes i politiken och berörda förvaltningar.

Lokala Ortsrådsrepresentanter engagerades och involverades i det viktiga samarbetet stad och landsbygd.

Ortsrådsarbetet rekommenderades att fortsätta. Under Coronapandemin genomfördes bl.a. en rad digitala workshops kring Vision 2025, ledda av Borås stad.

Framtid Fristad utsågs att fördela ett årligt kommunalt bidrag kallat ”Ortsrådsmiljonen” i Fristadbygden. Bidraget fördelas lika mellan de 4 serviceorterna. 250 000 kr fördelas därefter till de 10 orterna/ortsråden (Borgstena, Bredared, Frufällan, Gingri, Kvarbo/Hästhagen, Tosseryd, Tämta, Tärby, Vänga och Fristad) i Borås norra. Mer om Mål och syfte finns på hemsidan www.framtidfristad.se/ortsrad.

Slutord

Tack alla engagerade kvinnor och män, ingen nämnd ingen glömd, som under åren 2007-2023 aktivt arbetat i Framtid Fristads styrelse och arbetsgrupper. Tillsammans samverkar Framtid Fristad för en positiv utveckling av hela Fristadbygden, med fokus på allas bästa.

FRAMTID FRISTAD 2007-2023 VIKTIGA HÄNDELSER

- 2007-2010 Start, verksamhetsidé, fokusområden
Stationsscenen byggs. Musik i Fristad får egen ”hemmascen”
- 2011 PR-gruppen rivstartar: Ny logotype. Egen hemsida. Infartskyltar i Fristad
- 2012 Visionen. Turistbroschyr. Stormöte 1
- 2013 Utredning av gång- och cykelvägar. Järnvägen 150 år. Stormöte 2
- 2014 Munkåleden invigs. Valmöte i Stationsparken
- 2015 Fristadmässan Ungdomar/Skolan – Företagen i Fristadbygden – JOBB möjligheter
- 2016 Skulpturen KNOT av Eva Hild invigs
- 2017 Strandpromenaden invigs. Framtid Fristad 10 år. Stormöte 3
- 2018 Ortsrådssamarbetet tar fart, Valmöte i Stationsparken
- 2019 Lokala utvecklingsplaner för hela Fristadbygden
lämnades över till Borås Stad. Samrådsarena Gingri Bergtäkt
- 2020 Samrådsarena Fristads Folkhögskola
- 2021 400-årsjubileet med Fristaddagarna. Ljusträdet i rondellen. Muralmålningar i Fristad centrum. Framtid Fristad blev Årets grupp HSSL (Hela Sverige Ska Leva)
Samrådsarena Äldreboende.
- 2022 Valmöte i nya Fristadhallen
- 2023 Trafiken runt Gula skolan, tunnel under järnvägen i centrum
- 2024 Aktivitetsparken i Fristad

Slutord

Slutord

Tack alla engagerade kvinnor och män, ingen nämnd ingen glömd,
som under åren 2007-2023
aktivt arbetat i Framtid Fristads styrelse och arbetsgrupper.

Tillsammans samverkar Framtid Fristads medlemmar
för en positiv utveckling av hela Fristadbygden,
med fokus på allas bästa.

Fristad januari 2024 Annika Lilja

Framtid Fristads medlemmar samverkar för en fortsatt positiv utveckling av Fristadbygden och medverkar aktivt till att skapa en trygg och utvecklande miljö för allas bästa. Föreningen är en politiskt obunden paraplyorganisation med olika arbetsgrupper vars engagemang och kunskap har resulterat i flera lyckade projekt genom åren.

framtid
Fristad

FÖR FRISTADBYGDENS BÄSTA

www.framtidfristad.se